

Päewaleht

Nr. 290

Pühapäeval, 20. oktoobril 1935

PUHKE- JA NALIALEHT „KRATT“ JA KUNSTI ERILISA „KUNST JA KIRJANDUS“
Toimetuse ja talituse: Pikk tän. 2. Kontor avatud 9-5.
Arijuhatuse koostööd 9-11. Aadress: „Päewaleht“, Tallinn, postkast 433.
Telefonid: Keskaama väljakute nr. 428-83 igal tööpäeval kella 9-15. Kella 15-nest alates kuni kella 9-ni teisel hommikul ja pühapäeviti on kasutada järgmised numbrid: nr. 428-84 lehe kontor, aksehoia ja Pika tän. raamatukauplus; nr. 428-85 lehe ekspeditsioon; nr. 428-86 trüki-koja kontor; nr. 428-87 peatoimetaja Tammer; nr. 428-88 toimetuse kaugekõned ja nr. 428-89 arijuhatuse. Jaani tän. raamatukaupluse tel. nr. 446-11.
Peatoimetaja H. TAMMER

TELLIMISHINNAD:
1 kuu postiga 1 kroon 50 senti. 1 kuu postita 1 kroon
2 kuud „ 3 „ 70 „ 2 kuud „ 2 „
3 kuud „ 3 „ 70 „ 3 kuud „ 3 „
Ule 3 kuu korraga tellides iga järgneva kuu eest 1 kr. 20 s. Ule 3 kuu korraga te
Välismaale 4 kr. kuus. Aadressi muutmise
Kuu tellimise hinnad: kuulutuste küljel 6 senti, teksti ees-
teksti sees 15 senti ja teksti teksti kirjaga 18 senti u-
laiuses. Kohustuslik kuulutus kuni Kr. 3.— poole
Kuulutuste koha valikut ei kindlustata.
Kuulutusi võetakse vastu lehe jooksvasse numbrisse igapäev
laupäeval kl. 10-ni.
Tarvitamata jäänud käsikirju alal ei hoita. Need saadetakse t-
vastav postmark on lisatud.

Uus sügis- ja talvehooaeg sünnitab
igale naisele muret riidetumise alal

Täna müügile jõudnud

Naiste ja kóbude kaufiri

Hult pille.
Majaväriline taas.
Hind 35 senti.

Maret

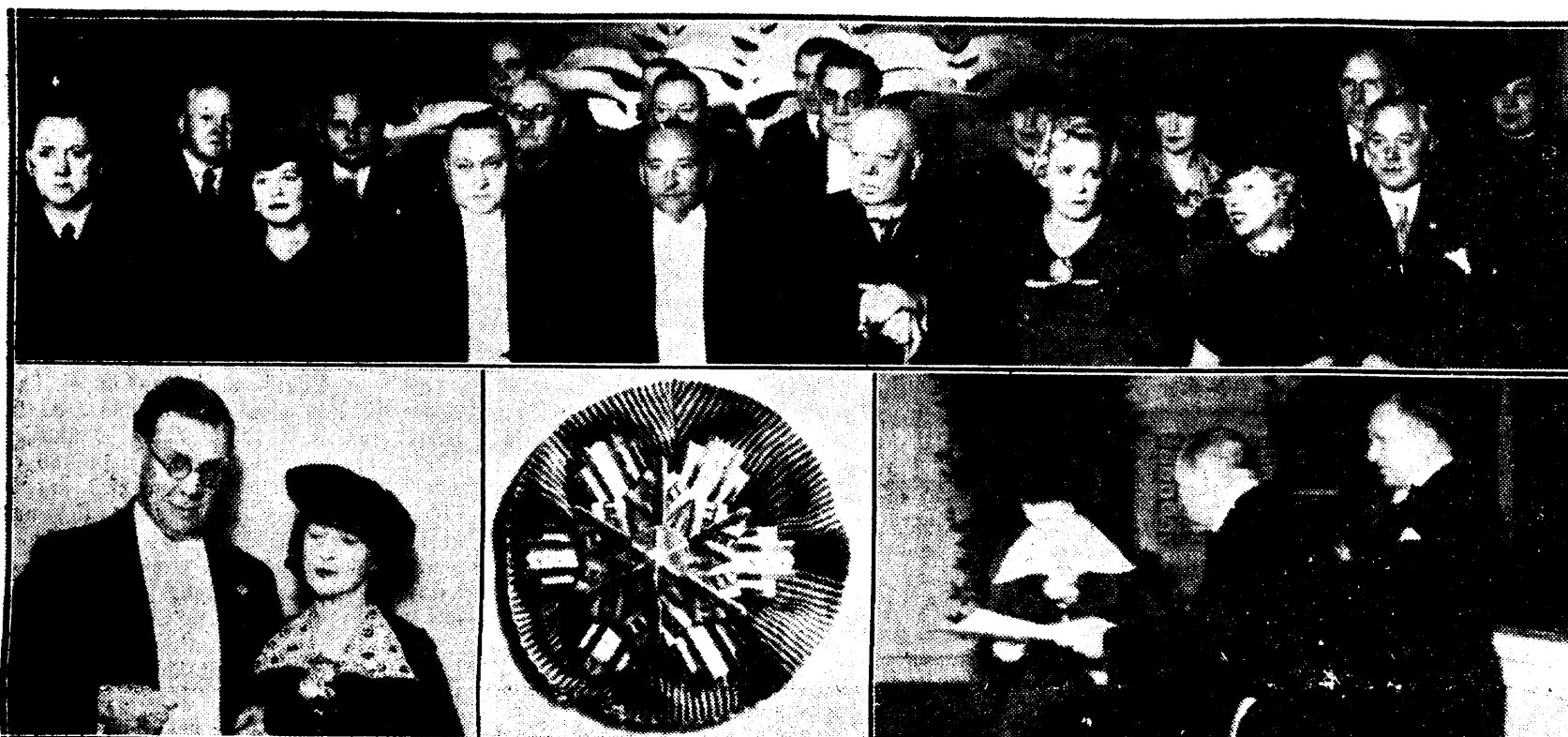
nr. 10-dast

Leiate kindlasti endale sobiva mantli,
kleidi või pluusimoe, sest „Maret“ moed
on alati kõige uuemad ja hoolikalt valitud.

Algafid „Estonia“ juubelpidustused

Teeneliseks dirigendiks Raimond Kull ja teeneliseks näitlejaks Erna Willmer. — Jagati välja teenetemärke 27 näitlejale ja seltsi agaramaile juhtidele. — Pidulik voperietendus valitsusliik-
mete osavõtul

„Estonia“ kuulutas välja algupärase näidendite võistluse

Alal — Estonia teenetemärgi omanikud. III rajasul — Tats uut teenelisi lavategelasi: Raimond Kull ja Erna Willmer. Keskel — jeejuguine näeb
välja teenetemärk. Paremal — Estonia seltsi õhmes annab teenetemärke ja diplomeid üle.

„Estonia“ juubelpidustused algasid laupäeval
teenelise näitlejate diplomite ja teenetemärkide
väljaandmisega toiminguu kontsertsaalis. Seltsi ju-
hatuse poolt oli jaatud tulle 27 näitlejale ja aga-
ramale seltsiliikmele ilmuda kella 1/2 7 teatrikse. Täp-
selt määratud kellaajaks olid kohal peagu kõik tulu-
tud. Püüdisid ainult need, kes elutsid välismaal
või selle tõrvislik oluford ei lubanud ilmuda ko-
hale.

Kontsertsaali lava ette oli ajetatud laud, millel
leibufid diplomid ja märgid. Seltsi õhmes dr. Alf-
red Mõttus pidas märgide väljaandmisel eel liibi-
sele kõne, milles ta tähendas, et teenetemärgid on
seltsi tänu, lugupidamise ja austusavaldused neile,
kes on suurel määral aidanud tööja jaavutada seltsi
poolt ülesseatud kõrged eesmärgid. Suurimaks tun-
nusavalduseks on teenelise kunstniku tiitli anne-

misje diplomi teenelise näitleja tiitliga ja Erna
Willmer. Seega on nüüd „Estonia“ seltsi teenelisi
kunstnikku. Märgid — Ed. Siirani — juri paar
aastat tagasi.

Järgnevalt tutvuti laua juure dr. J. Alfel. Anna
ta aga viibis välismaal, siis tehti teatavaks, et dip-
lom jaadetakse talle järele. Teenetemärke laid veel:
Paul Kurvits, Ernst Raanefõrd, Karl Birma, Da-
niel Offina, Gottlieb Rey, Konst. Maurits, Joh.
Umbria, Willem Thal, Alef. Tammi, Alef. Kresjel,
Aug. Anderson, Olga Krull-Mitt, Helmi Eimer, Alf-
red Sällik, Grete Lüdig, Väti rahvuskooperi direktor
Aug. Verinik ja Hugo Randjepp.

Märgide väljaandmisel kaitsis aplaus. Seni anti
märk Willem Thalele, keda tänapäeva noorpõlv
vaevaks küll tunneb, ütles Paul Pinna lugupidav-
walt jelle mehe kohta: „Ta oli minu õhmes näit-
juhiks ja õpetajaks. Ta andis mulle hulga häid nä-
puneteid.“

Teenetemärk kujukab õffideeritud hõbedast kune-
haralilist kähle, mis meenutab lumekristalli. Märk on
riidetil alusele.

Märgide väljaandmisel toimingut järele asjaosa-
lijad hõrdufid

teatrikaali, kus juubelpidustuste algust tähistas
ooper „Wierlase“.

Teatri väliseesse jalutuskaali oli loorberipärja
keskele ajetatud seltsi ajutajate-liikmete ja õhmes
juhtivate tegelaste nimed. Selle juure klaasvitrini
alla olid paigutatud seltsi protokollid vanemast aja-

järgust. Väljapanekutele lähel äärel oli seltsi tana-
aegse õhmes Joh. Siirani pilt, teisel pool seltsi
ajutaja-liikme M. Adami pilt.

Teatrikaalis tähistas juubelpidu lava kohale
elektrolampide üles seatud number 70. Piduliku
hiindumise puhul olid ilmunud kohale peaministri aje-
tattja K. Gempalu, majandusminister K. Selter,
välisminister J. Seljamäe, riigikohtu õhmes K.
Parks, diplomaate ning nimekaid riigi- ja jelt-
konnategelasi. Etendus algas riigihümniaga.

Doperietendust jälgiti hümiga. Eriti meelduvalt
olid ilustatud meie rahvuskooperi kõrged tajoneit
välisliiklised, kes olid juubelpidustusteks jõitnud
kohale. Nad tähendasid, et ei lootnud näha ja kuul-
da nii palju head.

Gustaw Fröhlich
Lida Barowa

tonine neile, kes kuuluvad teatri kunstilise perre.
Õhmes alus teenetemärkide väljaandmisel.
Õhmesena tutvuti laua juure seltsi auulige J. Berg-
mann, kellele anti üle teenetemärk ühes juure dip-
loomiga. Järgnevalt laid teenetemärgi teenelised
näitlejad Paul Pinna, Bertu Siirani, Alef. Pinna
ja Alefander Driljäär. Viimajel oli jalg haige
ja laua juure jannudes toetas ta kepi nälale. Tee-
neliste näitlejale August Michelsonile järgnefid as-
javalitub teenelised kunstnikud — Raimond Kull ja
Erna Willmer. M. Kull jai teenelise dirigendi tiitli,
mille kinnituseks anti üle hure diplom kunstipärase
ja vanamoelise kalligraafilise tekstiga. Teile jama-

tiimis
„Leitnant
Ferry“

Tulewa nädala
waimustusobjekt!

Tänaajad pidustused

Täna kell 12 on kontsertsaalis juubelpidustus. Sh-
tul kell 1/2 8 on teatrikaalis M. Stibergi hõlilaidend
„Rüme talus“ ning kell 8 õhtul kontsertsaalis jian-
joonakontsert. Kell 11 on „Estonia“ Walges ja
Pinnaes jaitis koosviibimine seltsiliikmetele, kulu-
tud külastajatele ja teatrikõlastele.

Algupärase näidendite võistlus

„Estonia“ juubelpidustuste puhul õhustas seltsi
juhatuse kuulutada välja algupärase näidendite
võistluse. Anghindu on kolm: õhmine — 1000 fr.,
teine 500 fr. ja kolmas 250 krooni. Võitluste lähe-
mad tingimused teatatakse välja lähemal ajal.

piirides, mis on umbes kolmandiku võrra vähem
lõinud aasta eraforralist heati jaagist.

Udijelt kuulub aga, et tänawu aji jõudawil-
jadega kirjuneb palju tõhjenats kui alul arvati.
Kvantiitatiivijelt ei ole jõudawiljajaagi tagajimi-
nelt küll eriti filmatorkaw, kuid jeda enam aga
kvalitatiivijelt, nimenelt jõuujutule pooljelt. Seda
asjaolu teawad põllumehed wõga hästi ja jeepä-
rast ollatfeji äärmijelt ettevaatlik ruffiniitiga.
Põllumees näeb, et praegu wõibind on kõrg ja
ei wõijaatead wõibindade piijiniijets jellel tafe-
mel on iisna jõudub. Muna lewadepoole on naha
ette loomafööda nappijst, iis hoidmatfe eialgu
ruffiniitiga. Kaamis kalli jõuujööda ajemel ruffi

Saagiandmed selgumas

Loomaföödaft wõib lewadepoole tulla puudus

Muna iluastituluud tänawu erijelt tugewasti
on mõjutatud põllurajaagi kujumijst, iis walitfeb
praegu, kus jaagi foristanine on jõudmas lõpule,
eriline huiwi jaagiandmete wästu. Need jelu-
mad juba õige juurel määral riigi iatistifa kelf-
biroo poolt organiieeritud põllunajanduslike
forrespondentide wõrgult 15. oktoobril teatud
hiimeteit. Siluapiigul on need andmed kofu-
mijtel riigi iatistifa kelfbiroos. Koffimote
wõlmib esmaspäewaks, mille järgi jee kõge te-

hatfe teatawaks põllutöö- ja majandusminijreitefe.
Need andmed põllurajaatide kofhta ei ole aga weel
lõpitiidud, jelt tartul näitets ei ole üldje weel wõ-
tud iiles, jannuti ei ole weel walmis lina. Jfegi
hiimiljod jeejawaad enamifus pefinatua, kuna need
ei ole jaanud kinnwada. Minult ruffi juites on
andmed enam-wähem juba lõpitiidud. Munnawasti
ei ole ruffi kofhta jaagiandmed kui aja joojful a-
mates elumijst hiind 15. septembri, palju muu-
tumud. Ruffi loodetakfe jaada 150.000 tonni

40 — 50 %
rohkem walge

uus PHILIPS

Super-Art

Lamp kahekordse spiraal - hõ

WÄRME ÜHEKORDNE SPIRAAL

NÜÜD KAHEKORDNE S

Täpseid mõõtmised näitawad, et nõndanimek
lampid kuni 50 % rohkem wõulu tarwitawad kui
juures uued PHILIPS

Super-Art

HÕÖGLAMPID. Uuel lampidel on m
tarwitus (mattides) ja waguwoime DEKALU
(rahwuswaheline teaduslik walguse mõõtlus).
suuremal arwul lamne tarwitawad, oleme walmis
demonstratsiooniga tõendamata, selleks palume heli-

A.-S. EESTI PHIL

TEL. 443-30.

I Tallinna
karusnahkade
parkimise ja wärwimise tööstus
J. Oinas & Ko.

Kontor Wene tän. 3, telef 449 32
Tööstus: S Pärnu m 16, telef 449 31

Pargime, wärwime ja pügame igasuguseid karusnahku:
lambanahku krae- ja kasukanahkadeks,
jänese-, kassi- ja saarmahanaku kotiknahkadeks.
Saarmahanaku biibri järele.
rebasenahku halliks hõberebase järele walge okkaga ja pruuniks

Kantud karusnahkade uuendamise

Suurim ja täielikem mehaaniline karusnahkade tööstus Ee
Tööde wastuwõtmine Wene tän.

M. TIGANE

rätsepaäri

S. Karja tän. 4, krt. 6. Kõntr 445-87

Kõik tellimised täidetakse juurima hoole ja täp-
suga, jeejures iis- ja kunstindutele walmemat
tähelepanu pöördes
Suurim walit loou- ja walmisama riiesid telli-
miste jaoks. Pärinad järelemafu jõudustufed.

tarvitamine loomaföödaft nähtawasti tainub end
hästi. Selle eelbures on nuudigi hiindade piij-
mine mõrdemijst kõrgel talemel.

Rohumaade uurimusejt ei jaa
asja?

Ragu kuulda, on laianlatustifu rohumaade
uurimise teostamine jaanud kiijitawaks, kuna
mõnendes ringkondades walitfeb arwamine, et jee
töö ennast ei talu. Rohumaade uurimine nõuab
fulu umbes 100.000 krooni. Selle hiimnaga
oleks wõimalif teostada nurinuis, mis haaratfs
kõift 140.000 talundit iijitult. Eöödaolude pa-
randamine, mis on jelle uurimise iitesandeks, on
äärmijelt tähtis iijinuis meie tarjantajandufe
iijufobalt.

Inglismaa ehitab 60—70
riistlejat

London, 19. 10. (E29) „Daily Telegraph“
teatab, et Inglismaa aiub kofe päraft Washingtoni
ja Londoni merewõrdlepiingute läppenijst riistlejate
ehitamisele. Kawatsetakse ehitada 60—70 rui-
lejat.

Kõigile, kõigile, kõi
Esmaspäewal esieten

kino
„Modern“

MARTA EGG

III-al rahwuswahelisei hiim
Weneets-as kõrgema au-
«Coppa Mu-soliniga» kr-
«Cine-Artianze» hiilge-

„Casta Di

Ühekülgsel

on maailma astus
Res ei loe „Päew

Zenini öde +

Moffma. 20. 10. (E29) t-
hijaroma-Uljanowa, Zenini öde,
wanufes.

„Laulo ja mängo“ selts

„Estonia“ seltsi esimees dr. Alfred Mõttus. Ovaalis: „seltsi isa“ J. Linnamägi.

AASTAL 1865, seega 70 aastat tagasi, salkkond raeoja teenreid ja saksastanud „ant-rärke“ asutasid Tallinnas „Laulo ja mängo“ selts „Estonia“. See ei sündinud mitte rahvuslikel kaalutlustel, vaid asjaoluks, et tahtsid sakste eeskujul laotella „seltslikku elu“ — olla ning tegutseda nagu ehit-sak-sad. Alles hiljem, ärkamisaja õhkkonnas mõjul kujunes seltsist seltsi seltskonna elu keskkoht. Seepärast kajastavad tema arengis kõik need etapid, mille kaudu on sammunud meie rahvuskultuuriline arengine kuni täieliku iseseisvuse saavutamiseni.

„Estonia“ asutajateks said lauluselts „Revalist“ väljaastunud liikmed. Enne „Estonia“ asutamist oli „Revalist“ see organisatsioon, mille ümber olid koondunud Tallinna eestlased. Kui aga „Revalist“ laulukoor muudeti ülemuse käsil Kaarli kiriku kooriks, lahkus sealt rida liikmeid ja hakkasid otsima uue seltsi asutamisele.

7. oktoobril kogunes kaugmees Joh. Trummeri korteris Viru tänaval kümme konda tema sõpra: Nikolai Gümnaasiumi teener G. Winter, magistradi teenrid Aug. Adamson ja Georg Koppel, rätsepad I. London, J. Mühlbach ja Aleks. Rode, treial K. Johanson, kammermeener G. Poldenberg ja pärustik „Kõster“ A. Assmuth. Koostöös leidsid seltsi asutamise olevat väga tarvilist, kuid arvasid ühtlasi, et seda peaks tegema suurem koostöö. See suurem koostöö peeti järgmisel pühapäeval, 10. oktoobril jällegi Trummeri korteris. Otsustajad olid üle 40 inimese, enamasti käsipöörased, magistradi teenrid ja väikekaupmehed. Georg Koppel sissejuhataja kätte järele otsustati ühel häälel asutada uus selts „Estonia“. Asutamiskokkulekul ei tulnud kellelgi meele, et seltsile on tarvis põhikiri. Põhikiri soetati alles aasta hiljem — 19. juunil 1866. aastal.

Seltsi esimesesse eestseisusse valiti esimeheks ja kassahoidjaks Joh. Trummer, kirjutimetajaks Georg Koppel, teisteks liikmeteks Aleks. Rode ja Jakob Lilienberg. Peatselt Trummer astus tagasi ning raeke esimeheks valiti Toomraestekooli juhataja Treu. Mõne kuu pärast sai esimeheks linnateatri muusikant Ed. Bergmann.

AGATHON LÜDIG, opereti näitejuht ja näitleja.

Estonias valitses alul kange saksa väim. Koostööle kollektiivne saksa keelt, samuti ka protokollid olid saksa keeles. Hiljem kutsuti seltsi pärisaksu ja neil oli suur mõju. Seltsi tegevus avaldus alul laulukooris. Pärast edukat esinemist Tartu laulupeol 1869. aastal, mille suadi „kullatud autähil 1. võiduks oma laulmise eest“, esineti esimese iseseisva kontserdiga Suure Gildes saalis. Kontsert õnnestus, ja see andis hoogu edaspidisele tegevusele.

Näid otsustati juba „pasunatega mängima“ hakata. Esimene pasuna- ja laulukoori kontsert Jaani kirikus õnnestus samuti. Selts otsustas hankida korteri kus võiks pidada „ette-lagemisi ilmalike asjade üle“ ning „juua klaas õlut sõbralikus ühenduses“.

Viis aastat pärast asutamist oli seltsil klubi luba ja korter. Lõual tänaval nr. 38. Seltsis hakkas saksluse kõrval juuri ajama klubiväim, mis astasid hiljem sai saatustiks „Estoniale“. „Õlu ja punts“ surusid sootuks välja „ilmalikud ettelu-gemised“, ning „prakti ja kinnaste“ küsimis oli sageli mõt-terahetust peateemiks. Pole-ine, et seltsi elus avaldub lungus.

Ajajärk 70-date aastate lõpu-poolsest kuni 90-date aastate keskpaigani oli kõige kurvem kogu „Estonia“ ajaloos. Need tõhendamad pikaajalist seestmist lõdunemist. Selts kolib ühest kohast teise. Seltsist lahkus rida vanemaid liikmeid, nende hul-gas ka esimene esimees Trum-mer, kes asitavad „Lootuse seltsi“. Lugupidamine „Estonia“st langeb ja pilgates hüü-takse teda „Valgesaapa klubi-ks“. Ajavajaduse vastavalt „Estonia“ oli siis lihtsaks kaar-dimängu ja piljardimängu klubi-ks ning tavatseks kõrtsiks. Kus ainult vahetevahel korral-dati sekka mõni peo- ja pere-konnagüht, mil siis nagu muu-seas tehti ka pisut laulu ja muusikat või mängiti mõni näi-temäng, meelkainini aga rihuti tantsu. Selts sattus võlgadesse. Ta võlgnes üüri arvel mere-

RAIMOND KULL, asjavalitud teeneline dirigent ja esi-mene muusikajuht.

meeste selts „Lindale“ 2056 rubla, ning kogu otsusega 17. nov. 1886 a. pandi seltsi vau-randus aresti alla.

Estonia elus on seitsaadi, kui ta omandas klubioigused, puhvetipidajad mänginud väga suurt osa. 1891. aastal teeb eestseisus otsuse, et ökonomil-

on õigus saada enesele kõik pri-meistri ja priistavi vendade ja meistri Fuchsi võimu alt, giti näidendeid jne.

1893. aastal hakkab avalduma seltsi elus venestuspoliitika. Seltsi juhatusse pääseb tolle-aegse poliitiseistri vend Nie-länder ja priistavi vend Allas-kes „kannuste teenimise“ ees-närgiga hoolitsevad venestuse eest. Protokollid kirjutatakse nüüd vene keeles, saali antakse maksuta kasutada vene selts-konnale. „Estonia“ liikmes-kond laguneb, ning alles on jät-tunud kõigest neli meest. Oma-moodi „päästjaks“ seltsile saab ökonomi Fuchs, kes võtab „Estonia“ enda juure korteri, sest seltsil on klubioigused, mille põhjal võib kõrtsi öö läbi lahti-pidada.

Sajandi lõpul hakkas aga muutuma Tallinna pale. Töö-tuse ja kaubanduse tõus tõm-bas kokku suurel arvul värsket ja kadaklikust väinust rikku-matut rahvastikku elementi Selle kandva osa — noor haritluskond — ei rahuldunud enam poliise linnakodanuse lo-veda klubi väinuga, vaid hak-kas seda puhastama räpasest kõrtsihõngust ning asendama

PAUL PINNA, esimene teeneline näitleja, Estonia esimesi direktoreid ja vanemaid näite-juhte.

seada uue, värske, kultuuri-lisi sihte ja rahvuslike ees-märke taotleva väinuga.

Esimene tõuge „Estonia“ pu-hastamiseks tuli teisest Tallin-na eesti seltsist „Lootusest“. Viimase ümber oli kogunenud rida nooremad tegelasi, kes olid huvitatud näitemängust, laulust ja muusikast. Kuna „Lootuse“ vanematele tegelas-tele ei meeldinud noorte „mür-ge“, vaid enam jutujamine või mutimängu klaasi öle juu-res, siis noored otsustasid selts-ist lahkuda ning üle võtta „Estonia“.

„Estonia“ seltsil oli ühes eest-seisusega kokku neli liiget. Et serte, kus peale seltsi oma tubli laulukoori esinesid meie esime-

sed muusikakunstnikud, män-giti näidendeid jne. Intensiivne ja sihiteadlik töö ühenduses õhutavate kirjutu-s-ega ajalehes ei võinud jääda mõjuta laialdaste rahvahulkade iseteadvuse äratamisele ja oma rahvuslike õiguste ning seest-mise jõu äratundmisele. Rahva-vaimse ja majandusliku jõu ta-gavarad kasvasid hülgla kiiresti ja üldine võitluse väim haaras seltskonna kõige laialdasemaid lihte. Seda aitas veel suurenda-da esimene suur ja kaugeul-tusliku tähtsusega rahvuslik võit — Tallinna linnavalitsuse ülevõtmise sakslastelt.

PAUL PINNA, esimene teeneline näitleja, Estonia esimesi direktoreid ja vanemaid näite-juhte.

der. Ettekatsetatud plaani jä-rele tungisid mõned koosiljad juhatajale teravalt kallale, nii et see ärevusse sattus ja koos-olekut lõpetamata lahkus saal-ist. Nüüd valiti koosolekute uus juhatus ning tagandati ametist vana eestseisus. Uude juhatusse valiti esimeheks ring-konnakohtu arhiivariis J. Lin-namägi, abiesimeheks pärusti-ne raamatukaupmees A. Busch, kassahoidjaks A. Kraemann. Teisteks juhatusse liikmeteks said rätsep Kullerkup, kingsepp Jürgenson ja korvitegija Lau-renberg.

Uus eestseisus võttis endale korteri Väike-Tartu maantele, kuhu jäi kuni teatrimaja val-missamiseni.

Seltsi ümber koondusid peagu kõik Tallinna agaramad eesti te-gelased. Aasta jooksul liikmete arv tõusis 250-ni. „Estonia“ muutus peatselt rahvusliku võit-luse peastaabiks. Seltsist välja-tõrjutud kaardimängu asemel hakati seal pidama populaar-teaduslikke ja ajakohaseid ühis-elulisi, majanduslikke ja poliiti-lisi küsimusi käsitlevaid kõne-sid, korraldati sisukaid kont-serte, kus peale seltsi oma tubli laulukoori esinesid meie esime-

teatrimaja ehitamise küsimust. Kubernerilt hangitakse luba korjanduseks ja peakoosole-kul valitakse ehituskomisjon, kes ühes eestseisusega peab väi-ja töötama maja plaani ja aja-na rahalisi asju. Komisjoni, keda juhatab linnamõnik J. Umbila, läheb korda nõutada linnalt majakehitamiseks mak-suta paemurdu ja liiva.

9. märtsil 1908. aastal „Estonia“ peab erakorralise peakoosole-daada esimene suur ja kaugeul-tusliku tähtsusega rahvuslik võit — Tallinna linnavalitsuse ülevõtmise sakslastelt.

„Estonia“, kes kaasa elanud kogu Tallinna eesti seltskonna saamisloos, ei vastanud ajanü-e-le. Tõusev, oma jõudu tun-dev eesti seltskond ei leppinud enam kitsa üürikorteriga, vaid soovis ehitada uue, aja- ja sei-susekohase kunstimetli ja si-sustada seda oma väinuga ja oma kunstiga.

Teatrimaja ehitamise mõte oli liikvel juba enne seda, kui eestlased said peremeheks Tal-linna raeojas. Siis kavatseti seda teostada viie kohaliku seltsi vahel ühiselt. Linnavolikogu lubas selleks küll maa, kuid ku-berner ei kinnitanud cornitis-

ERNA VILLMER, asjavalitud teeneline näitleja.

tel põhjustel volikogu otsust. Vastav luba anti alles 1904. a., kui vastava palvega esines „Estonia“ üksi.

Sisepoliitilised sündmused hoidsid meel ärevil ega luba-nud asuda teatrimaja ehitami-sele. Kuid seepärast ei jäänud veel tegevusteta seisma. Vaid 1906. aasta kevadel otsustas seltsi eestseisus dr. Lüüsiiga eesotsas veel sama aasta sügi-sest avada kutseteater seltsi üi-ruruumides V.-Tartu maanteel. Sellele tähtsale otsusele, mis sai põhjalikuks pöördpunktiks Tal-linna Eesti teatri ajaloos, andis otsustava tõuke ühest küljest Tartu „Vanemuise“ uue teatri-maja valimine ja selles kutse-

„Estonia“ teatri direktor Paul O. k. Ovaalis: „teatrimaja isa“ dir. A. Uibopuu.

teatri avamine, ja teiseks — as-jaolu, et „Estonia“ senise asja-armastajaist näiteseltskonna andekaim näitleja Paul Pinna tahtis Tallinnast lahkuda ja siirduda Liibavi linnateatrisse palgaliseks näitlejaks. Tal-linna eesti seltskond ei tahtnud maha jääda Tartust, samuti nagu ei tahtnud kaotada Pinnat ja pani aluse kutseteatritele.

1907. aastal liigutatakse jälle teatrimaja ehitamise küsimust. Kubernerilt hangitakse luba korjanduseks ja peakoosole-kul valitakse ehituskomisjon, kes ühes eestseisusega peab väi-ja töötama maja plaani ja aja-na rahalisi asju. Komisjoni, keda juhatab linnamõnik J. Umbila, läheb korda nõutada linnalt majakehitamiseks mak-suta paemurdu ja liiva.

9. märtsil 1908. aastal „Estonia“ peab erakorralise peakoosole-daada esimene suur ja kaugeul-tusliku tähtsusega rahvuslik võit — Tallinna linnavalitsuse ülevõtmise sakslastelt.

„Estonia“, kes kaasa elanud kogu Tallinna eesti seltskonna saamisloos, ei vastanud ajanü-e-le. Tõusev, oma jõudu tun-dev eesti seltskond ei leppinud enam kitsa üürikorteriga, vaid soovis ehitada uue, aja- ja sei-susekohase kunstimetli ja si-sustada seda oma väinuga ja oma kunstiga.

Teatrimaja ehitamise mõte oli liikvel juba enne seda, kui eestlased said peremeheks Tal-linna raeojas. Siis kavatseti seda teostada viie kohaliku seltsi vahel ühiselt. Linnavolikogu lubas selleks küll maa, kuid ku-berner ei kinnitanud cornitis-

teatrimaja ehitamiseks asu-tatakse uus osaihisus, kellele antakse edasi teatrimaja plats.

Teatrimaja plaanid rõisi-lisel tunnustatakse parimaks soome arhitektide Armas Lind-

ANTS LAUTER, sõnalavastuse peanäitejuht ja näitleja

greni ja Vivi Lõnni oma, mille järele ehitus pidi maksma umbes 460.000 rubla. Osaihisuse ümber koondub rahvustundeline eesti rahamaailm.

Et teha kihatustööd teatrima-ja ehitamise heaks, otsustati panna toime järjekordne lau-lipidu. See õnnestus kunstiliselt hästi, kuid andis vähe tubu. Suurem tähtsus oli aga sellel, et ta andis hoogu osaihingu kapi-

tali kasvamiseks. Asuti maja ehitamisele.

Maja ehitati alusmüürist kuni katuseni laenatud rahaga. Ja tahtis Tallinnast lahkuda ja siirduda Liibavi linnateatrisse palgaliseks näitlejaks. Tal-linna eesti seltskond ei tahtnud maha jääda Tartust, samuti nagu ei tahtnud kaotada Pinnat ja pani aluse kutseteatritele.

1907. aastal liigutatakse jälle teatrimaja ehitamise küsimust. Kubernerilt hangitakse luba korjanduseks ja peakoosole-kul valitakse ehituskomisjon, kes ühes eestseisusega peab väi-ja töötama maja plaani ja aja-na rahalisi asju. Komisjoni, keda juhatab linnamõnik J. Umbila, läheb korda nõutada linnalt majakehitamiseks mak-suta paemurdu ja liiva.

9. märtsil 1908. aastal „Estonia“ peab erakorralise peakoosole-daada esimene suur ja kaugeul-tusliku tähtsusega rahvuslik võit — Tallinna linnavalitsuse ülevõtmise sakslastelt.

„Estonia“, kes kaasa elanud kogu Tallinna eesti seltskonna saamisloos, ei vastanud ajanü-e-le. Tõusev, oma jõudu tun-dev eesti seltskond ei leppinud enam kitsa üürikorteriga, vaid soovis ehitada uue, aja- ja sei-susekohase kunstimetli ja si-sustada seda oma väinuga ja oma kunstiga.

Teatrimaja ehitamise mõte oli liikvel juba enne seda, kui eestlased said peremeheks Tal-linna raeojas. Siis kavatseti seda teostada viie kohaliku seltsi vahel ühiselt. Linnavolikogu lubas selleks küll maa, kuid ku-berner ei kinnitanud cornitis-

teatrimaja ehitamiseks asu-tatakse uus osaihisus, kellele antakse edasi teatrimaja plats.

Teatrimaja plaanid rõisi-lisel tunnustatakse parimaks soome arhitektide Armas Lind-

ANTS LAUTER, sõnalavastuse peanäitejuht ja näitleja

greni ja Vivi Lõnni oma, mille järele ehitus pidi maksma umbes 460.000 rubla. Osaihisuse ümber koondub rahvustundeline eesti rahamaailm.

Et teha kihatustööd teatrima-ja ehitamise heaks, otsustati panna toime järjekordne lau-lipidu. See õnnestus kunstiliselt hästi, kuid andis vähe tubu. Suurem tähtsus oli aga sellel, et ta andis hoogu osaihingu kapi-

teatrimaja ehitamiseks asu-tatakse uus osaihisus, kellele antakse edasi teatrimaja plats.

Teatrimaja plaanid rõisi-lisel tunnustatakse parimaks soome arhitektide Armas Lind-

teatrimaja ehitamiseks asu-tatakse uus osaihisus, kellele antakse edasi teatrimaja plats.

11